

דף ל.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן ריח פעיף כה

כה כד. האומר לחבירו "שדה ראובן" אני מוכר לך, ובא הלוקח לקחתה ולהשתמש בה ואמר לו המוכר זו רק קרויה שדה ראובן ומכרתי לך אחרת שלקחתיה מראובן, על המוכר להביא ראיה ^ה ואם לאו זכה הלוקח בזו שכולם קוראים לה שדה ראובן.

עין משפט ג.ד.

ח"מ סימן קמג פעיף א

א. חזקת הקרקע אפי' בפני המערער בפחות ^ו מג' שנים לא הוי חזקה. ושלא בפני המערער הוי חזקה אחרי ג' שנים כגון שהוא במדינה אחרת ^ז, ובלבד ששיירות מצויות ממקום שהחזיק בו למקום שהמערער נמצא בו, אבל היתה מלחמה בעולם ושיבוש דרכים לא הוי חזקה, אפי' שיש עדים שבא המערער לשוק ושהה שלושים יום והיו שלושים יום אלו בסוף הג' שנים בענין שאם לא ימחה יפסיד חזקתו, אפ"ה יכול לומר אותם ל' יום שהייתי, טרוד ^ח בעסקי הייתי, ולא ידעתי שהיית מחזיק בביתי, ומדובר שיש למערער בית אחר לדור בו. וי"א ^ט שדין זה רק בכפרים שהעם טרודים בשווקים שלהם.

ה. מב"ב ל' וכרב נחמן ומביא המוכר עדים דלאו מראובן לקחה או קוראים לה כך דפשיטא לן שמה שאמר שדה ראובן היינו שדה שקניתי ממנו. רשב"ם ד"ה כיון. (סימן רי"ט ור"כ הובאו כלשון המחבר והרמ"א עם דברי הסמ"ע והפעמוני זהב).
ו. ממשנה בתרא כ"ח ע"א והטעם דעד שלוש שנים אדם נזהר בשטרו שהיה בידו ויותר לא נזהר. וכיון שיש ריעותא לפנינו שאין לו שטר בידו תוך שלוש שנים אנו אומרים שמשקר. סמ"ע ס"ק א'.
ואפי' באדם שרגיל להקפיד מלהאכיל לאחרים משדהו אנו תולים שלא הקפיד, כיון שהורידו רק לפירות או כפי שאר טענה אחרת של המערער.
ז. דאמרינן חברא לחברא אית ליה. סמ"ע ס"ק ב'. מגמ' ל"ח ע"א.
ח. עובדא שם לקמיה דרבא ל' ע"א.
וי"א שדוקא בכפרים, דבעיירות רגיל להיות יום שוק בכל שבוע משום הכי אין העם טרודים כ"כ. סמ"ע ס"ק ג'.
ט. טור בשם הרמב"ם שם הלכה ג' וה"ה כתב שדברי טעם הם, והכסף משנה תמה בזה שיותר טרודא בשווקים שבעיירות וכתב דאפשר ששוקים כאן היינו ירידים דכשהם בכפרים מתאספים עם רב ביותר משום דרווח להו עלמא טובא וטרודים יותר. באר הגולה.

א. ב. * י"א דהכל הולך אחר סוף הג' שנים, שאם היה בתחילתן במקום שאין יכול למחות ובסוף היה במקום שהיה יכול למחות הוי חזקה אם לא מיחה. ואם היה בתחילתן במקום שיכול למחות והלך למקום שאין יכול למחות לא הוי חזקה דמה שלא מיחה בתחילה י"ל שסמך למחות בסוף ולא נזדמן לו.

עין משפט ה. חו"מ סימן קמו פעיף יג

יג. יז. אכל השדה שנים רבות ובא המערער ואמר לו מה לך ולשדה זו, והודה לו ואמר יודע אני שהיתה שלך ב אבל פלוני מכרה לי והוא לקחה ממך ל, ואמר לו המערער פלוני גזלן הוא, הואיל והודה המחזיק שהיא שלו תחזור השדה וכל הפירות למערער אע"פ שאין למערער עדים שהיא שלו. ואין המחזיק יכול לגבות מעותיו מהמוכר ב, שיאמר לו המוכר אילו לא הודית לו שהיתה שלו לא היו מוציאיך אותה ממך.

דף ל:

עין משפט א. חו"מ סימן קמו פעיף יג
עין בסעיף הקודם

י. נ"י בפרק חזקת שם. וד"מ.
כ. רמב"ם פי"ד מטוען בסופו. מבתרא ל' ע"ב אמר רבא דינא קאמר ליה. וכתב הטור בשם הרא"ש אפי' אינו ידוע לו רק מפי המוכר, מ"מ כיון שמה שאמר לחובתו היה נאמן המוכר והוי כודאי, ומה שאמר לו המוכר שלקחה מהמערער אינו נאמן והוי ספק, ואין ספק מוציא מידי ודאי. סמ"ע ס"ק כ"ט.
והש"ך פסק בס"ק ט' דדוקא כשידוע לו מעצמו, אבל כשאינו ידוע לו רק מפי המוכר אינו יכול להוציא מידו. ובנתיבות בחידושים ס"ק כ"ט הביא מהביאורים בס"ק י"ז שאפי' אמר הלוקח בשעת המכירה בפני עדים שהשדה של המערער ושלקחה ממנו, לא אומרים שנתקלקל המיגו שלו חוץ לבי"ד, שהיה יכול לומר ממך קניתיה כיון דמטעם הפה שאסר הוא. ודלא כהתומים. ע"ש.
ל. פירוש שהוא אמר לי שלקחה ממך, ואם אמר סתם בלא שאמר לי שלקחה ממך יכול אח"כ לפרש דבריו ולומר שלקחה ממך היינו בפני, ונאמן אז במיגו דממך לקחתיה. ש"ך ס"ק י".
מ. שבפשיעתו הפסיד, שאם אמר מפלוני קניתיה ולא יותר, לא היה המערער יכול להוציאה מידו כיון שאין לו עדים שהיתה שלו ופיו הכשילו להודות לו. סמ"ע ס"ק ל"א.

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן קמו סעיף יז

ז כ"א. לא הביא המחזיק עדים שדר בה המוכר יום אחד, והמערער טוען שהמוכר גזלה, או שהביא המחזיק שדר בה המוכר יום אחד, אבל המערער אומר שהמוכר גזלה והוחזק גזלן על שדה זו והביא עדים על כך, וגזלן אין לו חזקה, ואח"כ הביא המחזיק עדים שנתייעץ^ב עם המערער אם יקנה קרקע זו מהמוכר ואז יעצו לקנותה, וטוען אילו גזולה ממך למה יעצתני לקנותה אינה טענה, שיכול לומר לו המערער אתה נוח לי להוציאה ממך. אבל אם כופר ואומר שמעולם לא נתייעצת איתי וזה מביא עדים^ב שנתן לו עצה מחייבים המערער.

ח"מ סימן קמו סעיף ה

ה ה. בא שמעון ונמלך בלוי, ואמר לו הנני עומד לקנות שדה פלונית מראובן ובעצתך אקנה אותה, ואמר לו לוי לך וקנה שהיא טובה, לא איבד לוי זכותו עליה ויכול לערער שהרי לא עשה מעשה^ע. וי"א^ב דדוקא שהודה המערער שיעצו בכך, אבל אם כפר ואמר להד"ם וזה מביא עדים לדבריו מחייבין המערער בכך ועירעורו לאו כלום.

עין משפט ד.

ח"מ סימן קמו סעיף א

א. ראובן שמכר לשמעון שדה והיה לוי אחד מעדי השטר, ובא לוי

ג. מב"ב ל' ע"ב וכפירוש רשב"ם שם, ד"ה מפלניא, או אפי' יש לו עדים שדר בה וכו', זה כפירוש התוס' שם ד"ה מפלניא.

וכל כה"ג דלא עביד מעשה יכול לטעון אתה נוח לי יותר, אבל בעשה מעשה לא מקבלין טענה זו כמבואר בסי' קמ"ז. וכתב הסמ"ע בס"ק ל"ט דמ"מ גם בלא עביד מעשה לא טוב עשה שנתן לו עצה לטובתו ומכשילו ע"מ להציל ממונו בממון חבירו ועל זה אמרו חז"ל לפני עור לא תיתן מכשול, וכן לא תשגה עור בדרך.

ד. טור בשם רבינו יונה והרשב"א, ונראה אפי' אם אחר שבאו עדים שנתייעץ איתו הודה ואמר שמפני שהשני נוח לי יעצו כן, לא מהני כיון שכבר כפר. סמ"ע ס"ק מ'.

ע. מב"ב ל' ע"ב, דאפי' לרבנן דאמרי בחתום עליה בעד איבד זכותו הנ"מ דעביד מעשה אבל בדיבורא בעלמא שנתן לו עצה לא.

פ. ה"ה בשם הרשב"א ב"ב שם, וסיים שם דראיה היא שאינה שלו אם כפר שלא יעצו וישנם עדים שכן יעץ לו. ועיין בפעמוני זהב שהביא בשם משפט וצדקה ביעקב סי' רל"ז דאם לוי היה סרסור שודאי מחל ואינו יכול לערער מ"מ אם יצא לו הפסד מכך דאדעתא דהכי לא מחל ודאי שלוי מקבל מה שנפסד ע"פ שמאי ע"ש.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

אח"כ לערער על השדה שהיא שלו וראובן גזלה ממנו אין שומעין לו, ואין משגיחין על ראיותיו * שיביא על אותה שדה שהיא שלו, שאומרים לו האיך תעיד ק על המכר ותבוא לערער.

* ודוקא שחתם עם עוד עד אבל אם חתם לבדו, לא איכד זכותו ר שיכול לומר שחתם כי ידע שחתימת עד אחד לאו כלום. וה"ה אם לא חתם לעד אלא לכבוד לא איכד זכותו.

עין משפט ה. חו"מ סימן קמז סעיף ה
עיינ לעיל עין משפט ב

עין משפט ו.ו. חו"מ סימן קמו סעיף יח

ח כב. הביא המחזיק עדים שאמר לו המערער לקנותה עבורו מיד המוכר, אין זו טענה לומר שאם היא שלך למה רציתה לקנותה מיד המוכר שעביד איניש דזבין דיניה ש.

* מי שקנה קרקע אחת שני פעמים ותובע המוכר במעות השניים. אם טוען המוכר שחזר ולקחה מיד הקונה ואח"כ חזר ומכרו לו נאמן, ואם אינו טוען כך צריך הקונה לברר למה קנאה פעמיים מהמוכר, אם יאמר שטעה נאמן, ואם לא יאמר שידע ולקחה שני פעמים הדין עם המוכר,

צ. ממשנה בכתובות ק"ט ע"א העורר על השדה והלכה כחכמים. ורמב"ם ריש פט"ז מטוען. ואפי' אין עדים לראובן שהשדה שלו מקניה או מאבותיו. כ"כ הסמ"ע ס"ק א' בשם הריטב"א. ועיין בש"ך ס"ק א'. ועיין בתומים בס"ק א' שהניח בצ"ע אם מביא עדים שראובן גזלה ממנו אי מהני, כיון דלא מהני הודאה לגולן, כמבואר בס"י קנ"א סעיף ג'.

ק. ודוקא שעשה מעשה וחתם בעצמו בשטר או שהעיד בבי"ד, משא"כ בנתן לשמעון עצה ודוקא שטוען שהשדה שלו לגמרי, אבל מלוה שחתם בעצמו בעד, שאין לו רק שיעבוד בשדה, לא איכד זכותו. סמ"ע ס"ק ב'.

ועיין בפעמוני זהב שהביא דאם נעשה סרסור במכירתה זה עדיף מחתימתו, ע"ש.

ר. כ"כ הב"י בשם הריטב"א בכתובות ק"ט ע"א על המשנה שם. וכן אם לא חתם אלא לכבוד. כ"כ הריב"ש סימן קמ"ז.

ש. נלמד מרבא דף ל' ע"ב, ופי' ר"ח הובא ברשב"ם שם שאדם קונה אותם הדינים והמריבות באותם דמים. ודוקא שטוען כן אבל אגן לא טענינן ליה. סמ"ע ס"ק ל"ז.

דודאי נתן לו המעות לשם מתנה ת.

עין משפט ז.ט.ג.

ח"מ סימן קמו פנייה יט

כג. טען המחזיק מפלוני קנתיה והחזקתי בה שני חזקה, ויש לו א' עדים שדר בה המוכר יום אחד, והשיב המערער יש בידי שטר מקויים, שאותו פלוני מכרה לי מהיום כבר ד' שנים, וקדמה קנייתי לקנייתך. חזר המחזיק וטען שני חזקה שאמרתי לא בשביל שלוש שנים בלבד אלא שנים רבות יש לי שקניתיה ואני קדמתך, הרי טענת המחזיק טענה שאדם קורא לשנים רבות "שני חזקה" לפיכך אם הביא המחזיק עדים שאכלה שבע שנים ב' שנמצא שאכלה שני חזקה קודם שקנאה המערער מעמידין אותה בידו, אבל אם אכלה פחות משבע שנים מוציאין אותה מידי ג' שאין לך מחאה גדולה מזו שהרי מכרה בשטר קודם שנגמרה החזקה והיה לו למחזיק להזהר בשטרו לעולם. ואם מכרה למערער בלי שטר אלא בעדים אין לו קול ולא חשיב מחאה, ודי לו ד' בחזקת ג' שנים.

ת. בש"ך ס"ק י"ז הביא מתשובת הרשב"א שהביא הב"י דכמו שאמרו בפ"ק דמציעא גבי הכיר בה שאינה שלו ולקחה, וכן במקדש אחרתו דאיפלגו בה רב ושמואל דהלכה כשמואל ותמה הש"ך דהא אסיק רבא דמעות יש לו ודלא כשמואל, וכן נפסק בסי' שע"ג, ואע"ג דלגבי מקדש אחרתו קימ"ל באבהע"ז סי' נ' דאין המעות חוזרין שם שאני וכמו שכתב ה"ה ע"ש. ועיין בביאורים ס"ק כ"ה.

א. בסמ"ע גרס ויש "לי" דהיינו שטוען כך לפני שידע מה המערער אומר בטענתו אח"כ שהרי לפי טענת המערער גם הוא מודה שהיה למוכר לפני כן וא"צ שהמחזיק יביא עדים שדר בו יום אחד. סמ"ע ס"ק מ"ה.

ב. ואינו די שמביא ראיה על ג' שנים אחרונות להאמינו שאכלה שבע שנים במיגו דאי בעי אומר מינך זבנתה ואכלתיה שני חזקה, שאין כאן מיגו, שהרי זה כשהשיבו לא היה יודע מאיזה טענה היה מערער עליו. כ"כ ה"ה בשם י"א.

ומ"מ סגי בעדים שאכלה ג' שנים קודם הד' שנים משטר המערער. סמ"ע ס"ק מ"ו.

ג. מב"ב שם ל"א ע"א. ומיירי שלא ידע המחזיק שיש למערער שטר, דאם ידע נאמן במיגו כמבואר בסעיף כ"א. סמ"ע ס"ק מ"ז.

ד. וג' שנים אלו צריכים שיתחילו קודם קניית המערער ואפי' יום אחד, וסגי בהכי שאכל משם והלאה ג' שנים. סמ"ע ס"ק מ"ט.

והשו"ע כאן סתם כדעת הרא"ש ב"ב פ"ג סי' ח' דבעינן שטר אבל בסי' קמ"ד סעיף ד' הביא חולקים דס"ל דגם במכרה בעדים הוי מחאה. סמ"ע ס"ק מ"ח. ועוד בסי' קמ"ד חילק השו"ע שדוקא מכר שדה זו לבדה בשטר הוי מחאה, אבל מכרה יחד עם שדותיו האחרים לא הוי